

הָרָא הוּא דְכָתִיב, (ישעיה כו) **כִּי טַל אֹרוֹת
טִלְךָ. מָאֵי טַל אֹרוֹת, אֹרוֹת מִמַּשׁ
מְאִינֹן נְהוּרִין דְלַעֲיֵלָא דְבַהוֹן זְמִין לְאַרְקָא
חִיִּין לְעֵלְמָא, בְּגִין דְאֵילָנָא** (דף קלא ע"א) **דְחִיִּי
יָרִיק חִיִּין דְלֹא פְסָקִין לְעֵלְמִין, דְהָא הִשְׁתָּא
פְסָקִין בְּגִין דְהָא חוּיָא בִישָׂא שְׁלֵטָא וְאִתְפְּסִי
סִיְהָרָא. וּבְגִין כֶּף כְּבִיכּוּל פְּסָקִין מִימּוּי וְחִיִּין
לֹא שְׁלֵטִין בְּעֵלְמָא כְּדָקָא יְאוּת.**

**וּבַהֲהוּא זְמַנָּא הַהוּא יֵצֵר הָרַע דְאִיהוּ חוּיָא
בִישָׂא יִסְתַּלַּק מֵעֵלְמָא וְיַעֲבֵר לִיה
קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא כְּמָה דְאִתְמַר (זכריה יג) וְאִת
רוּחַ הַטְּמָאָה אֲעֵבִיר מִן הָאָרֶץ. וְלִבְתַּר
דְאִיהוּ יִתְעַבֵּר מֵעֵלְמָא, סִיְהָרָא לֹא אִתְפְּסִיא,
וְנַהֲרָא דְנִגִיד וְנִפְיָא לֹא יִפְסָקוּן מִבוּעוּי,
וְכִדִּין פְתִיב, (ישעיה ל) וְהָיָה אֹרֶךְ הַלְּבָנָה כְּאֹרֶךְ
הַחֲמָה וְאֹרֶךְ הַחֲמָה יִהְיֶה שְׁבַע־עֶתִים כְּאֹרֶךְ
שְׁבַע־עַת הַיָּמִים וְגו'.**

**אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה אֵי תִימָא דְכָל גּוֹפִין
דְעֵלְמָא יְקוּמוּן וְיִתְעַרוּן מֵעַפְרָא,
אֵינֹן גּוֹפִי דְאִתְנַטִּיעוּ בְנִשְׁמָתָא חֲדָא מַה
תְּהָא מְנִיָּהּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי אֵינֹן גּוֹפִין דְלֹא
זָכוּ וְלֹא אֲצַלְחוּ הָרִי אֵינֹן פְּלֹא הוּוּ, כְּמָה
דְהוּוּ עֵץ יָבֵשׁ בְּהִיא עֵלְמָא הָכִי נָמִי בְּהִיא
זְמַנָּא, וְגוֹפָא בְתַרְאָה דְאִתְנַטֵּעַ וְאֲצַלַח וְנָטַל
שְׂרָשׁוּי כְּדָקָא יְאוּת יְקוּם.**

**וְעֲלִיָּה פְתִיב, (ירמיה יז) וְהָיָה כַעֵץ שֶׁתּוֹלַע עַל
מִים וְגו' וְהָיָה עֲלֵהוּ רַעֲנָן וְגו'.
דְעַבְדַּי אֵיבִין וְנָטַע שְׂרָשׁוּי וְאֲצַלַח כְּדָקָא
יְאוּת. וְעַל הַהוּא גּוֹפָא קְדָמָא דְלֹא עֵבֵד
אֵיבִין וְלֹא נָטַע שְׂרָשׁוּי (ולא זָכָה וְלֹא אֲצַלַח) פְתִיב,
(ירמיה יז) וְהָיָה כַעֵץ פְּעָרְעָר בְּעָרְבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי
יָבֵא טוֹב וְגו'. כִּי יָבֵא טוֹב דָּא תַחֲחִית
הַמְתִּים.**

וְהוּוּ שְׁכָתוּב (שם) **כִּי טַל אֹרוֹת
טִלְךָ. מַה זֶה טַל אֹרוֹת? אֹרוֹת
מִמַּשׁ מְאֹתָם הָאֹרוֹת שֶׁל מַעֲלָה
שְׁבָהֶם עֲתִיד לְהָרִיק חִיִּים
לְעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁעַץ הַחִיִּים יָרִיק
חִיִּים שְׁלֹא פּוֹסְקִים לְעוֹלָמִים.
שְׁהָרִי עֲכָשׁוּ פּוֹסְקִים מִשּׁוּם
שֶׁהִנְחֵשׁ הָרַע הַזֶּה שׁוֹלֵט וְהַלְּבָנָה
מִתְפַּסֶּה. וּמִשּׁוּם כֶּף כְּבִיכּוּל
פּוֹסְקִים מִימּוּי, וְהַחִיִּים לֹא
שׁוֹלְטִים בְּעוֹלָם כְּרָאוּי.**

**וּבְאוּתוּ זְמַן אוֹתוֹ יֵצֵר הָרַע,
שֶׁהוּא הִנְחֵשׁ הָרַע, יִסְתַּלַּק מִן
הָעוֹלָם, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
יַעֲבִיר אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה יג)
וְאִת רוּחַ הַטְּמָאָה אֲעֵבִיר מִן
הָאָרֶץ. וְאַחַר שֶׁהוּא יַעֲבֵר מִן
הָעוֹלָם, הַלְּבָנָה לֹא תִתְפַּסֶּה.
וְהַנְּהָר שֶׁשׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, לֹא יִפְסָקוּ
מִעֲיָנָיו. וְאִזּוֹ כְּתוּב (ישעיה ל) וְהָיָה
אֹרֶךְ הַלְּבָנָה כְּאֹרֶךְ הַחֲמָה וְאֹרֶךְ
הַחֲמָה יִהְיֶה שְׁבַע־עֶתִים כְּאֹרֶךְ
שְׁבַע־עַת הַיָּמִים וְגו'.**

**אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, אִם תֵּאמַר שְׁכָל
הַגּוֹפּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם יְקוּמוּ
וְיִתְעַרוּרוּ מִן הָעַפְרָא - אוֹתָם
הַגּוֹפּוֹת שֶׁנָּטְעוּ בְנִשְׁמָה אַחַת מַה
יִהְיֶה מֵהֶם? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אוֹתָם
הַגּוֹפּוֹת שֶׁלֹּא זָכוּ וְלֹא הִצְלִיחוּ,
הָרִי הֵם כְּלֹא הָיוּ. כְּמוֹ שֶׁהָיוּ עֵץ
יָבֵשׁ בְּעוֹלָם הַהוּא, כֶּף גַּם בְּאוֹתוֹ
הַזְּמַן. וְהַגּוֹף הָאֲחֵרוֹן שֶׁנָּטַע
וְהִצְלִיחַ וְנָטַל שְׂרָשׁוּי כְּרָאוּי
יְקוּם.**

**וְעֲלִיָּו כְּתוּב (ירמיה יז) וְהָיָה כַעֵץ
שֶׁתּוֹלַע עַל מִים וְגו' וְהָיָה עֲלֵהוּ
רַעֲנָן וְגו'. שֶׁעֲשֵׂה פְרוֹת וְנָטַע
שְׂרָשׁוּי וְהִצְלִיחַ כְּרָאוּי. וְעַל
אוֹתוֹ גּוֹף רָאוּן שֶׁלֹּא עֲשֵׂה
פְרוֹת וְלֹא נָטַע שְׂרָשׁוּי [ולא זָכָה וְלֹא
הִצְלִיחַ], כְּתוּב (שם) וְהָיָה כַעֵץ פְּעָרְעָר
בְּעָרְבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֵא טוֹב
וְגו'. כִּי יָבֵא טוֹב - זוֹ תַחֲחִית
הַמְתִּים.**

וַיַּאֲדָר אֹתוֹ הָאוֹר שְׁעֵתִיד לְהַאֲדָר לְצַדִּיקִים שְׁהִיָּה גְנוּז לְפָנָיו מִיּוֹם שְׁנִכְרָא הָעוֹלָם, שְׁכַתוֹב (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. וְאִז עֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחֲיֹת הַמֵּתִים, וְכַתוּב (מלאכי ג) וְזָרְחָה לְכֶם יְרֵאִי שְׁמִי שְׁמֵשׁ צְדָקָה וְגו'. וְאִז יִתְגַּבֵּר הַטוֹב בְּעוֹלָם, וְאוֹתוֹ שְׁנִכְרָא רַע יַעֲבֹר מִן הָעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, וְאִז אוֹתָם הַגּוֹפִים הַרְאֵשׁוֹנִים יִהְיוּ כְּלֹא הָיוּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַרְיֵק עַל אוֹתָם הַגּוֹפִים רוּחֹת אַחְרוֹת, וְאִם זוֹכִים בָּהֶם - יִקוּמוּ בְּעוֹלָם כְּרֵאוּי, וְאִם לֹא - יִהְיוּ אֶפֶר תַּחַת רַגְלֵי הַצַּדִּיקִים, שְׁכַתוֹב (דניאל יב) וְרַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל אֲדַמַּת עֶפֶר יִקְיָצוּ וְגו', וְהַכֹּל יוֹקֵם וְיִוָּעַד לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהֵם כָּלֵם בְּמַגֵּן, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (ישעיה מ) הַמוֹצִיא בְּמַסְפֵּר צְבָאָם וְגו'.

בֵּא רֵאָה, הֲרֵי נֹאמַר, כֹּל אוֹתָם הַמֵּתִים שְׁבָאֲרֵץ יִשְׂרָאֵל יִקוּמוּ כְּרֵאוּשׁוֹנָה, מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִתְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם וְיִקֵּם אוֹתָם. עֲלֵיהֶם כְּתוּב יַחֲיוּ מִתִּיד. אֵלֹהִים שְׁבָאֲרֵץ יִשְׂרָאֵל. נִבְלַתִי יִקוּמוּ - אֵלֹהִים שְׁבַתוּךָ אֲרָצוֹת אַחְרוֹת, שְׁלֹא כְּתוּבָה בָּהֶם תַּחֲיָה, אֲלֹא קִימָה. שְׁהֲרֵי רוּחַ הַחַיִּים לֹא תִשָּׁרֵה אֲלֵא בְּאֲרֵץ יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשָׁה, וּמִשּׁוּם כֵּן כְּתוּב בָּהֶם יַחֲיוּ מִתִּיד, וְאוֹתָם שְׁבַחוּךָ יִכְרָא הַגּוֹף שְׁלֵהֶם, וְיִקוּמוּ גוֹף בְּלֵי רוּחַ. אַחַר כֵּן יִתְגַּלְּגוּ תַּחַת הָעֶפֶר עַד שִׁיִּגְיעוּ לְאֲרֵץ יִשְׂרָאֵל, וְשֵׁם יִקְבְּלוּ נְשָׁמָה, וְלֹא בְּרִשׁוֹת אַחְרָת, כְּדִי שִׁיתְקַיְמוּ בְּעוֹלָם כְּרֵאוּי.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יִיסָא הָיוּ יוֹשְׁבִים לִילָה אֶחָד וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בֵּא

וְיִתְנַהֵר הַהוּא נְהוּרָא דְזַמִּין לְאַנְהָרָא לְהוּ לְצַדִּיקָא דְהוּה גְנוּז קַמִּיה מִיּוֹמָא דְאַתְבְּרִי עֲלֵמָא דְכַתִּיב, (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. וְכַדִּין זַמִּין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחֲיָא מִתִּיָא, וְכַתִּיב, (מלאכי ג) וְזָרְחָה לְכֶם יְרֵאִי שְׁמִי שְׁמֵשׁ צְדָקָה וְגו', וְכַדִּין יִתְגַּבֵּר טוֹב בְּעֲלֵמָא, וְהַהוּא דְאַתְקְרִי רַע יִתְעַבֵּר מִעֲלֵמָא כְּדַאמְרֵן. וְכַדִּין אֵינוֹן גּוֹפִין קְדַמָּי לְהוּוּ כְּלֹא הָיוּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק זַמִּין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַרְקָא עֲלֵייהוּ עַל אֵינוֹן גּוֹפִין רוּחִין אַחְרֵינִין, וְאִי זְכָאן בְּהוּן יִקוּמוּן בְּעֲלֵמָא כְּדָקָא יְאוּת, וְאִי לָאו יְהוּן קְטַמָּא תַּחוּת רַגְלֵיהוּן דְצַדִּיקָא דְכַתִּיב (דניאל יב) וְרַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל אֲדַמַּת עֶפֶר יִקְיָצוּ וְגו'. וְכֹלָא אֲתַקֵּם וְאַתְעַתֵּד קַמִּי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכֹלָהוּ בְּמַגֵּינָא הוּוּ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ישעיה מ) הַמוֹצִיא בְּמַסְפֵּר צְבָאָם וְגו'.

תָּא חֲזִי, הָא אֲתַמַּר כֹּל אֵינוֹן מִתִּין דְּבִאֲרַעָא דִּישְׂרָאֵל יִקוּמוּן בְּקְדַמִּיתָא, בְּגִין דְּקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִתְעַר עֲלֵייהוּ וְיִוָּקֵם לוֹן, עֲלֵייהוּ כְּתִיב יַחֲיוּ מִתִּיד, אֵלִין אֵינוֹן דִּי בְּאֲרַעָא דִּישְׂרָאֵל. נִבְלַתִי יִקוּמוּן, אֵלִין אֵינוֹן דְּכַגוּ אֲרַעָאן אַחְרֵינִין, דִּלָּא כְּתִיב בְּהוּ תַּחֲיָה אֲלֵא קִימָה. דְּהָא רוּחָא דְחַיִּי לָא תִשָּׁרֵי אֲלֵא בְּאֲרַעָא קְדִישָׁא דִּישְׂרָאֵל, וּבְגִין כֵּן כְּתִיב בְּהוּ יַחֲיוּ מִתִּיד, וְאֵינוֹן דְּלִבְר, יִתְבְּרִי גּוֹפָא דְלְהוּן וְיִקוּמוּן גּוֹפָא בְּלֹא רוּחָא. וְלִבְתַּר יִתְגַּלְּגוּן תַּחוּת עֶפֶרָא עַד דִּימְטוּן לְאֲרֵץ יִשְׂרָאֵל, וְתַמָּן יִקְבְּלוּן נְשָׁמָתָא, וְלֹא בְּרִשׁוֹ אַחְרָא, בְּגִין דִּיתְקַיְמוּן בְּעֲלֵמָא כְּדָקָא חֲזִי.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יִיסָא הָיוּ יִתְבִּי לִילָא חַד וְעַסְקִי בְּאוּרֵייתָא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַמִּין

לְאַחֲרָיָא מְתִיבָא, כָּל אֵינּוֹן נִשְׁמַתִּין דִּיתְעָרוֹן
 קַמֵּיהּ כְּלֵהוּ קְיִימִין דִּיוֹקְנִין דִּיוֹקְנִין קַמֵּיהּ
 בְּהֵוּא דִּיוֹקְנָא מִמָּשׁ דְּהוּוּ בְּהֵאֵי עֲלֵמָא,
 וְנַחֲתִית לֹוֹן קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיִקְרִי לֹוֹן
 בְּשִׁמְהֵן כְּמַה דְּאַתָּה אָמַר, (ישעיה נח) לְכֻלָּם בְּשֵׁם
 יִקְרָא. וְכָל נִשְׁמַתָּא תִיעוּל לְדוּכְתָּהּ, וְיִקְוֹמוּן
 בְּקִיּוּמָא בְּעֲלֵמָא כְּדָקָא חֲזִי, וְכִדְרִין יְהֵא
 עֲלֵמָא שְׁלִים, וְעַל הַהוּא זְמַנָּא כְּתִיב, (ישעיה כה)
 וְחֲרַפְתָּ עַמּוֹ יִסִּיר וְגו', מָאֵי וְחֲרַפְתָּ עַמּוֹ
 יִסִּיר. דָּא יִצְרָר הָרַע דְּאַחֲשִׁיף אַנְפֵּי בְּרִיין
 וְשְׁלִיט בְּהוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי הָא חֲמִינָן כָּל זְמַנָּא דְּבַר נִשְׁ
 קָאִים בְּרוּחָא דָּא. לָאו אִיהוּ מְסָאָב,
 נִפְקָא נִשְׁמַתִּיה מִגְּוִיָּה אִיהוּ מְסָאָב. אָמַר לִיה
 וְדָאֵי הָכִי הוּא, וְהָכִי אֲתַמָּר דְּהָא הַהוּא יִצְרָר
 הָרַע כַּד נָטִיל רוּחָא דְּבַר נִשְׁ סָאִיב לִיה
 וְאַשְׁתָּאֵר גּוּפָא מְסָאָב, וְשָׂאֵר עַמִּין עוֹבְדֵי
 עֲבוּדַת כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת כַּד אֵינּוֹן בְּחִיָּיהוֹן
 אֵינּוֹן מְסָאָבִין דְּהָא מְסֻטְרָא מְסָאָבָא אִית לֹוֹן
 נִשְׁמַתִּין, וְכַד אֲתַרִּיק מִגְּוִיָּה הַהוּא מְסָאָבִי
 אֲשְׁתָּאֵר גּוּפָא בְּלֹא מְסָאָבִי כְּלָל.

בְּגִין כֶּהָן (דף קלא ע"ב) מָאֵן דְּאַתְדַּבֵּק בְּאַתְתָּא
 דְּשָׂאֵר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִים
 וּמַזְלוֹת אֲסֻתָּאֵב אִיהוּ. וְהַהוּא בְּרָא דְאַתְלִיד
 לִיה יִקְבַּל עֲלֵיהּ רוּחַ מְסָאָבָא. וְאִי תִימָא הָא
 בְּסֻטְרָא דְּאָבוּי מִיִּשְׂרָאֵל קָא אֲתִיָּא, אֲמָאֵי
 יִקְבַּל עֲלֵיהּ רוּחַ מְסָאָבָא.

תָּא חֲזִי, דְּהָא בְּקִדְמִיתָא אֲסֻתָּאֵב אָבוּי
 בְּשַׁעֲתָא דְּאַתְדַּבֵּק בְּהֵיָא אֲתַתָּא דְּאִיהִי
 מְסָאָבָא, וְכִיּוֹן דָּאָב אִיהוּ אֲסֻתָּאֵב בְּהֵיָא
 אֲתַתָּא דְּאִיהִי מְסָאָבָא, כָּל שְׂכַן דְּאִיהוּ בְּרָא
 דְּאַתְלִיד מִיָּנָה יִקְבַּל עֲלֵיהּ רוּחַ מְסָאָבָא.
 וְלֹא עוֹד אֲלֵא דְּעֵבֵר עַל אוֹרֵייתָא דְּכְתִיב,

רָאָה, בְּשַׁעֲה שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 עֲתִיד לְהַחֲיוֹת אֶת הַמֵּתִים, כָּל
 אוֹתָם הַנִּשְׁמוֹת שִׁיתְעוֹרְרוּ לְפָנָיו,
 כָּלֵם עוֹמְדוֹת דְּמִיתוּ דְּמִיתוּ
 לְפָנָיו, בְּאוֹתָהּ דְּמוֹת מִמָּשׁ שְׁהִיו
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְיוֹרִיד אוֹתָם הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וְיִקְרָא לְהֵם בְּשִׁמּוֹת,
 כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שם) לְכֻלָּם בְּשֵׁם
 יִקְרָא. וְכָל נִשְׁמָה תִפְנֹס לְמִקּוּמָהּ,
 וְיִקְוֹמוּ בְּקִיּוּם בְּעוֹלָם כְּרָאוּי, וְאִז
 יִהְיֶה הָעוֹלָם שְׁלָם. וְעַל אוֹתוֹ
 הַזֶּמֶן כְּתוּב (שם כה) וְחֲרַפְתָּ עַמּוֹ
 יִסִּיר וְגו'. מַה זֶה וְחֲרַפְתָּ עַמּוֹ
 יִסִּיר? זֶה יִצְרָר הָרַע שְׁמַחֲשִׁיף אֶת
 פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת וְשׁוֹלֵט בָּהֶם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָרִי רְאִינוּ, כָּל זְמַן
 שְׂאָדָם עוֹמֵד בְּרוּחַ הַזֶּה - אֵינּוֹ
 טְמֵא. יִצְאָה נִשְׁמַתּוֹ מִמֶּנּוּ - הוּא
 טְמֵא. אָמַר לוֹ, וְדָאֵי שְׂגָה כֶּהָן, וְכֶּהָן
 נֵאמַר, שְׁהִרִי אוֹתוֹ יִצְרָר הָרַע,
 כְּשֶׁנּוֹטֵל אֶת הַרוּחַ שֶׁל הָאָדָם,
 הוּא מְטַמֵּא אוֹתוֹ, וְנִשְׂאָר גּוּף
 טְמֵא. וְשָׂאֵר עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדַת
 כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת, כְּשֶׁהֵם בְּחִיָּיהֶם
 הֵם טְמֵאִים, שְׁהִרִי יֵשׁ לְהֵם
 נִשְׁמוֹת מִצַּד הַטְּמֵאָה,
 וְכִשְׁמַתְרוֹקְנַת מִמֶּנּוּ אוֹתָהּ טְמֵאָה,
 נִשְׂאָר הַגּוּף בְּלֵי טְמֵאָה כְּלָל.

מִשּׁוּם כֶּהָן מִי שְׁנִדְבַק בְּאִשָּׁה שֶׁל
 שָׂאֵר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדַת
 כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת, הוּא נִטְמָא,
 וְאוֹתוֹ בֶּן שִׁיּוּלֵד לוֹ יִקְבַּל עָלָיו
 רוּחַ שֶׁל טְמֵאָה. וְאִם תֵּאמַר, הָרִי
 מִצַּד אָבוּי הוּא כֵּאֲ מִיִּשְׂרָאֵל,
 לְמָה יִקְבַּל עָלָיו רוּחַ טְמֵאָה?

בֵּא רָאָה, שְׁהִרִי בְּרֵאשׁוֹנָה נִטְמָא
 אָבוּי בְּשַׁעֲה שְׁנִדְבַק עִם אוֹתָהּ
 אִשָּׁה שְׁהִיא טְמֵאָה, וְכִיּוֹן שְׁהָאָב
 נִטְמָא בְּאוֹתָהּ אִשָּׁה שְׁהִיא
 טְמֵאָה, כָּל שְׂכַן שְׂאוֹתוֹ הַבֶּן
 שְׁנוּלֵד מִמֶּנָּה יִקְבַּל עָלָיו רוּחַ
 טְמֵאָה. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׁעֵבֵר עַל
 הַתּוֹרָה, שְׁכַתּוּב (שְׁמוֹת לד) כִּי לֹא
 תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אֲחֵר, כִּי ה' קָנָא

שמות לד) **פִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר, כִּי יִי קָנָא שְׁמוֹ בְּגִין דְּקָנִי עַל הַאי בְּרִית קְדִישָׁא.**

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר תָּא הֲזִי דְהָא אֲתָמַר דְּכִיּוֹן דִּידַע אַבְרָהָם אָבִינוּ חֲכָמָתָא בְּעָא לְאַתְפָּרְשָׁא מִכָּל שְׂאָר עַמִּין וְלֹא לְאַתְדַּבְּקָא בְּהוּ, וּבְגִין כְּךָ כְּתִיב וְאַשְׁבִּיעַךָ בְּיַי אֱלֹקֵי הַשָּׁמַיִם וְאַלְקֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבָנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי וְגו'. (מלאכי ב)
וְדַאי, רְזָא אִיהוּ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (מלאכי ב) וּבְעַל בֵּית אֵל נִכְר. אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּקִרְבּוֹ. אָנֹכִי דִּיִּיקָא כְּתִיב הִכָּא אֲשֶׁר אָנֹכִי, וּכְתִיב הֵתָם (ישעיה מד) אָנֹכִי עֲשִׂיתִי אָרֶץ. וְכָל דָּא בְּגִין דְּלֹא לְאַסְתָּאבָּא בְּהוּ.

תָּא הֲזִי, הַאי מָאן דְּאָעִיל הַאי בְּרִית קְדִישָׁא בְּהֵיא אֲתָתָא דְשְׂאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת, גְּרִים לְאַסְתָּאבָּא אַתְר אַחְרָא. וְעַל דָּא כְּתִיב (משלי ל) תַּחַת שְׁלֹשׁ רַגְזָה אָרֶץ וְגו'. וְאַף עַל גַּב דְּאוּמֵי לִיָּה בְּהַאי בְּרִית, לֹא אֲבִטַח בִּיה אַבְרָהָם עַד דְּצִלִי צְלוֹתֶיהָ קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאָמַר יִי אֱלֹקֵי הַשָּׁמַיִם וְגו', הוּא יִשְׁלַח מַלְאָכוֹ, וְדַאי דָּא מַלְאָךְ הַבְּרִית, בְּגִין דִּיתְנַטִּיר הַאי בְּרִית וְלֹא יִסְתָּאב בֵּין אִינוּן עַמִּין:

רַק אֶת בְּנֵי לֹא תִשָּׁב שְׁמָה. מָאי טַעמָא, בְּגִין דִּידַע אַבְרָהָם דְּהָא בְּכֻלְהוּ לֹא הָוָה מָאן דְּאֲשַׁתְּמוּדַע לִיָּה לְקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַר אִיהוּ בְּלַחֲדוּדֵי, וְלֹא בְּעָא דְלֵהוּוּ מְדוּרֵיהָ דִּיצְחָק בִּינֵיהוּ, אֶלָּא דִּיהָא מְדוּרֵיהָ עֲמִיהָ, וְיִצְחָק יוֹלִיף מִנֵּיהָ תְדִיר אַרְחוּי דְקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֹא יִסְטִי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא. וְעַל דָּא לֹא בְּעָא אַבְרָהָם דְלֵהוּי מְדוּרֵיהָ דִּיצְחָק תַּמָּן.
אָמַר רַבִּי יִיסָא וְדַאי זְכוּתֵיהָ דְאַבְרָהָם אָעֲרַע קָמִיהָ דִּיהוּא עֲבָדָא, דִּיהוּא יוֹמָא

שְׁמוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מְקַנָּא עַל בְּרִית הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בַּא רְאָה, שֶׁהָרִי נֹאמַר שְׂכִינּוֹן שִׁדְע אַבְרָהָם אָבִינוּ חֲכָמָה, רְצָה לְהַפְרֵד מִכָּל שְׂאָר הָעַמִּים וְלֹא לְהִדְבִק בָּהֶם, וּמִשּׁוּם כְּךָ כְּתוּב: וְאַשְׁבִּיעַךָ בְּה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאֱלֹהֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבָנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי וְגו'. מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי וְדַאי. [מ"ה] סוּד הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאמַר (מלאכי ב) וּבְעַל בֵּית אֵל נִכְר. אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּקִרְבּוֹ, אָנֹכִי בְּמִדְיָק. כְּתוּב כַּאֲן אֲשֶׁר אָנֹכִי, וּכְתוּב שֵׁם (ישעיה מד) אָנֹכִי עֲשִׂיתִי אָרֶץ. וְכָל זֶה כְּדִי לֹא לְהִטְמָא עִמָּהֶם.

בַּא רְאָה, מִי שֶׁמְכַנִּים אֶת הַבְּרִית הַקְּדוֹשָׁה הַזֶּה בְּאִשָּׁה הֵיאָה שֶׁל שְׂאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת, גוֹרֵם לְטַמָּא מְקוֹם אַחֵר, וְעַל זֶה כְּתוּב (משלי ל) תַּחַת שְׁלוֹשׁ רַגְזָה אָרֶץ וְגו'. וְאַף עַל גַּב שֶׁהִשְׁבִּיעַ אוֹתוֹ בְּבְרִית הַזֶּה, לֹא בִטַח בּוֹ אַבְרָהָם, עַד שֶׁהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר, ה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְגו', הוּא יִשְׁלַח מַלְאָכוֹ. וְדַאי זֶה מַלְאָךְ הַבְּרִית כְּדִי שִׁישְׁמַר הַבְּרִית הַזֶּה וְלֹא יִטְמָא בֵּין אוֹתָם הָעַמִּים.

רַק אֶת בְּנֵי לֹא תִשָּׁב שְׁמָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שִׁדְע אַבְרָהָם שֶׁהֵנָּה בְּכֻלָּם לֹא הָיָה מִי שֶׁהִפִּיר אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, רַק הוּא לְבַדּוֹ, וְלֹא רְצָה שֶׁיִּהְיֶה מְדוּרוֹ שֶׁל יִצְחָק בִּינֵיהֶם, אֶלָּא שִׁיְהִי מְדוּרוֹ עִמוֹ, וְיִצְחָק יִלְמַד מִמֶּנּוּ תַּמִּיד אֶת דְּרָךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא יִסְטֶה מִיָּמִינָה וּשְׂמָאלָה, וְעַל כֵּן לֹא רְצָה אַבְרָהָם שֶׁמְדוּרוֹ שֶׁל יִצְחָק יִהְיֶה שֵׁם.

אָמַר רַבִּי יִיסָא, וְדַאי שְׁזָכוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם הִיָּתָה לְפָנֵי הָעֶבֶד הַהוּא, שֶׁהָיָה הוּא יִצְחָק, וּבְכַאוֹתוֹ הָיָה